

Spis treści

Wykaz skrótów	11
Wstęp	13
Rozdział I	
Zagadnienia wstępne	19
1. Pojęcie amnestii	20
2. Amnestia a pokrewne instrumenty prawne	22
3. Sposób przyjęcia amnestii	23
4. Cele stosowania amnestii	24
5. Zakres podmiotowy i przedmiotowy	26
6. Typy	28
7. Stosowanie amnestii na przestrzeni dziejów	30
7.1. Starożytność	30
7.2. Od średniowiecza do XIX wieku	34
7.3. Amnestie w trakcie I i II wojny światowej	38
7.4. Współczesność	39
8. Wnioski	41
CZĘŚĆ PIERWSZA	
Zagadnienia prawne	43
Rozdział II	
Obowiązek ścigania i karania sprawców zbrodni międzynarodowych	44
1. Zbrodnie wojenne	45
1.1. Konflikty międzynarodowe	47
1.2. Konflikty niemające charakteru międzynarodowego	49
2. Ludobójstwo	52
3. Zbrodnie przeciwko ludzkości	54
4. Tortury	59

5. Wymuszone zaginięcia	61
6. Apartheid	63
7. Zakres umownego obowiązku ścigania sprawców	64
8. Wnioski	66

Rozdział III

Obowiązki państw w międzynarodowym prawie praw człowieka	67
1. Pojęcie obowiązków pozytywnych	69
2. Obowiązki pozytywne w zakresie ścigania i karania sprawców poważnych naruszeń praw człowieka	71
2.1. System powszechny	72
2.2. System międzyamerykański	74
2.3. System europejski	75
2.4. System afrykański	77
3. Prawa pokrzywdzonych	78
3.1. Prawo do rzetelnego postępowania sądowego	79
3.2. Prawo do skutecznego środka ochrony prawnej	80
3.3. Prawo do kompensacji	83
3.4. Prawo do prawdy	85
4. Dopuszczalność stosowania amnestii w orzecznictwie organów kontrolnych	88
5. Derogacja zobowiązań	92
6. Wnioski	93

Rozdział IV

Amnestia a międzynarodowe trybunały karne	96
1. Orzecznictwo	98
1.1. Międzynarodowy Trybunał Karny dla byłej Jugosławii	98
1.2. Specjalny Trybunał dla Sierra Leone	100
1.2.1. Sprawa Morrisa Kallona i Brimy Kamary	101
1.2.2. Sprawy Allieu Kondewy, Augustine'a Gbao oraz Moniny Fofany	103
1.3. Nadzwyczajne Izby Sądzące w Kambodży	105
2. Postanowienia Statutu MTK	110
2.1. Niedopuszczalność postępowania przed MTK	111
2.2. Zasada <i>ne bis in idem</i>	115
2.3. Uprawnienia Rady Bezpieczeństwa ONZ	116
2.4. Zakres dyskrecjonalnej władzy Prokuratora	119
2.5. Obowiązek przestrzegania praw człowieka	122
2.6. Zastrzeżenia i deklaracje interpretacyjne	122
2.7. Pokój a sprawiedliwość: casus Ugandy	124
2.7.1. Amnestia z 2000 r.	124
2.7.2. Sprawa Ugandy przed MTK	126
3. Wnioski	128

CZĘŚĆ DRUGA

Rozwiązania krajowe 131

Rozdział V

Amnestie blankietowe 133

1. Chile 133
 - 1.1. Okres dyktatury wojskowej i dekret amnestyjny z 1978 r. 133
 - 1.2. Stosowanie amnestii przez sądy krajowe 135
 - 1.3. Postępowania przed międzynarodowymi organami ochrony praw
człowieka 137
 - 1.4. Stan obecny 139
2. Argentyna 140
 - 2.1. Okres dyktatury wojskowej 140
 - 2.2. Ustawy amnestyjne z 1986 r. oraz 1987 r. 141
 - 2.3. Zalecenia organów kontrolnych praw człowieka 143
 - 2.4. Badanie konstytucyjności ustaw amnestyjnych po 2005 r. 144
3. Peru 145
 - 3.1. Konflikt wewnętrzny w latach 1980–2000 145
 - 3.2. Ustawy amnestyjne z 1995 r. 146
 - 3.3. Komitet Praw Człowieka ONZ wobec peruwiańskiej amnestii 148
 - 3.4. Sprawa *Barrios Altos* przed Międzypamerykańskim Trybunałem Praw
Człowieka 149
 - 3.5. Reakcja władz krajowych 151
4. Salvador 152
 - 4.1. Wojna domowa w latach 1980–1991 152
 - 4.2. Amnestia z 1993 r. 152
 - 4.3. Stanowisko międzynarodowych organów ochrony praw człowieka 154
 - 4.4. Stan obecny 156
5. Urugwaj 157
 - 5.1. Okres dyktatury wojskowej w latach 1973–1985 157
 - 5.2. Ustawy amnestyjne z 1985 r. oraz 1986 r. 158
 - 5.3. Inicjatywy podejmowane na szczeblu krajowym w celu uchylecia amnestii 160
 - 5.4. Orzeczenia międzynarodowych organów ochrony praw człowieka
i reakcja władz krajowych 161
6. Wnioski 163

Rozdział VI

Amnestie o ograniczonym zakresie stosowania 166

1. Haiti 166
 - 1.1. Dyktatura wojskowa w latach 1991–1993 166
 - 1.2. Ustawa amnestyjna z 1994 r. 168
 - 1.3. Zastrzeżenia organów międzynarodowych 169

2. Państwa byłej Jugosławii	170
2.1. Bośnia i Hercegowina	171
2.1.1. Federacja Bośni i Hercegowiny	171
2.1.2. Republika Serbska	172
2.2. Chorwacja	173
2.3. Stosowanie ustaw amnestyjnych	174
3. Gwatemala	176
3.1. Wojna domowa i jej zakończenie	176
3.2. Ustawa amnestyjna z 1996 r.	177
3.3. Badanie zgodności ustawy z prawem krajowym oraz międzynarodowym	178
3.4. Ściganie sprawców	180
4. Wnioski	182

Rozdział VII

Amnestie warunkowe	184
1. Republika Południowej Afryki	184
1.1. Okres apartheidu i powołanie Komisji Prawdy i Pojednania	184
1.2. Zakres amnestii i warunki jej otrzymania	186
1.3. Działalność Komitetu ds. Amnestii	187
1.4. Badanie zgodności amnestii z Konstytucją	189
1.5. Ściganie sprawców	190
2. Timor Wschodni	191
2.1. Okupacja indonezyjska i odzyskanie niepodległości	191
2.2. Powstanie Specjalnych Paneli Sądzących	192
2.3. Komisja Recepcji, Prawdy i Pojednania	193
2.4. Społeczny Proces Pojednawczy i jego rezultaty	194
3. Kolumbia	196
3.1. Wojna domowa w latach 1948–2005	196
3.2. Ustawa z 2005 r.	198
3.3. Badanie zgodności ustawy z prawem krajowym i międzynarodowym	199
3.4. Stosowanie ustawy i ściganie sprawców	202
3.5. Prokurator MTK wobec ustawy z 2005 r.	203
4. Wnioski	204

CZĘŚĆ TRZECIA

Dylematy związane ze stosowaniem amnestii	207
--	------------

Rozdział VIII

Skutki prawne amnestii	209
1. Odpowiedzialność międzynarodowa państwa	209

1.1. Zasady odpowiedzialności państw	210
1.2. Poważne naruszenia prawa międzynarodowego	211
1.3. Dochodzenie roszczeń wobec państwa-naruszyciela	213
1.4. Okoliczności wyłączające bezprawność	216
1.5. Odpowiedzialność państwa w praktyce orzeczniczej	218
1.5.1. Komisje arbitrażowe	218
1.5.2. Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości	219
1.5.3. Międzynarodowe organy ochrony praw człowieka	222
1.5.4. Sądy krajowe	223
2. Odpowiedzialność karna jednostek w państwach trzecich	225
2.1. Podstawy sprawowania jurysdykcji	226
2.1.1. Zasada biernego zwierzchnictwa personalnego	226
2.1.2. Zasada jurysdykcji uniwersalnej	227
2.2. Przykłady postępowań sądowych	228
3. Wnioski	232

Rozdział IX

Amnestia jako mechanizm sprawiedliwości okresu przejściowego	234
1. Pojęcie i mechanizmy sprawiedliwości okresu przejściowego	234
2. Stosowanie amnestii w sytuacjach nadzwyczajnych	236
3. Kryteria dopuszczalności amnestii	237
3.1. Cel amnestii	238
3.2. Sposób przyjęcia amnestii	240
3.3. Zakres temporalny, przedmiotowy i podmiotowy	241
3.4. Warunki objęcia amnestią	244
3.5. Poszanowanie praw pokrzywdzonych	245
3.6. Stanowisko społeczności międzynarodowej	247
4. Wnioski	249

Rozdział X

Uwagi <i>de lege lata</i> i postulaty <i>de lege ferenda</i>	252
1. Charakter prawny zakazu stosowania amnestii	252
1.1. Normy <i>ius cogens</i> i zobowiązania <i>erga omnes</i>	252
1.2. Zwyczaj międzynarodowy	256
2. Propozycje wzmocnienia prawnomiędzynarodowych obowiązków państw	261
2.1. Nowelizacja Statutu MTK	261
2.2. Umowny zakaz amnestii	262
2.3. Międzynarodowe wytyczne dotyczące stosowania amnestii	263
3. Wnioski	264
Uwagi końcowe	267

Bibliografia	271
Literatura	271
Publikacje zwarte	271
Artykuły z czasopism oraz niesamoistne części wydawnictwa	275
Artykuły z prasy oraz internetowych serwisów informacyjnych	288
Inne	290
Dokumenty prawne	292
Umowy międzynarodowe	292
Rezolucje Zgromadzenia Ogólnego ONZ	294
Rezolucje Rady Bezpieczeństwa ONZ	294
Zarządzenia Administracji Tymczasowej ONZ	295
Raporty Sekretarza Generalnego ONZ	295
Inne dokumenty niewiążące	295
Akty prawa krajowego	298
Orzecznictwo	300
Strony internetowe	307